

ایالات متحده و ایران
در قاعه ابله استراتژیک
انوارهای مغایرتی ایران در جنگ احتمالی

سرشناسه: رضایی، نیما، ۱۳۶۱ -
 عنوان و نام: ایالات متحده و ایران در تقابل استراتژیک:
 ابزارهای مقابله ایران در جنگ احتمالی / نیما رضایی، سیدمجتبی تقوی‌نژاد.
 مشخصات نشر: تهران: مورمزد، ۱۳۹۰.
 مشخصات فیزیکی: ۳۸۴ ص: مصور، جدول.
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۳۶۱-۵۸-۲
 وضعیت فهرست نویسی: فیا
 موضوع: سیاست نظامی -- ایران
 موضوع: ایران -- دفاع ملی
 موضوع: ایالات متحده -- نیروهای مسلح
 شناسه افزوده: تقوی‌نژاد، سیدمجتبی، ۱۳۶۴ -
 رده بندی کنگره: ۱۳۹۰: ۹۶۴ / ۱۸۸۵۳
 رده بندی دیویی: ۳۵۵-۳۰۹۵۵:
 شماره کتابشناسی ملی: ۲۶۴۰۹۶۳:

ایالات متحده و ایران در تقابل استراتژیک

ایالات متحده و ایران در تقابل استراتژیک:
 ابزارهای مقابله ایران در جنگ احتمالی
 نیما رضایی، سیدمجتبی تقوی‌نژاد
 طراح جلد: سعید تقی‌نیا
 تعداد: ۳۰۰ جلد
 چاپ اول، ۱۳۹۱
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۳۶۱-۵۸-۲
 قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

آدرس: میدان انقلاب، خ کارگر جنوبی، خ لیافی‌نژاد غربی، پست سیمین،
 پ ۲، واحد ۸۵ تلفن: ۶۶۴۲۱۰۲۹ تلف کس: ۶۶۹۰۱۷۹۴

فهرست

مقدمه

شناخت و آشنایی با جنگ های ایران و جهان در دوره پیش از اسلام ۱۵

پیشگیری از جنگ های ایران و جهان در دوره پیش از اسلام ۴۹

چرخه های جنگ های ایران و جهان در دوره پیش از اسلام ۵۹

تأثیرات جنگ های ایران و جهان در دوره پیش از اسلام ۷۱

تأثیرات جنگ های ایران و جهان در دوره پیش از اسلام ۸۳

حفاظت از اطلاعات جنگ های ایران و جهان در دوره پیش از اسلام ۱۰۷

پایان جنگ های ایران و جهان در دوره پیش از اسلام ۱۱۷

جنگ های ایران و جهان در دوره پیش از اسلام ۱۶۱

سلامت جنگ های ایران و جهان در دوره پیش از اسلام ۱۷۹

تأثیرات جنگ های ایران و جهان در دوره پیش از اسلام ۲۰۳

تأثیرات جنگ های ایران و جهان در دوره پیش از اسلام ۲۲۹

تأثیرات جنگ های ایران و جهان در دوره پیش از اسلام ۲۴۵

تأثیرات جنگ های ایران و جهان در دوره پیش از اسلام ۲۶۳

تأثیرات جنگ های ایران و جهان در دوره پیش از اسلام ۲۷۱

تأثیرات جنگ های ایران و جهان در دوره پیش از اسلام ۲۸۹

تأثیرات جنگ های ایران و جهان در دوره پیش از اسلام ۳۱۹

تأثیرات جنگ های ایران و جهان در دوره پیش از اسلام ۳۳۳

تأثیرات جنگ های ایران و جهان در دوره پیش از اسلام ۳۷۱

تأثیرات جنگ های ایران و جهان در دوره پیش از اسلام ۳۷۱

از قول من / به پرنده‌ها و بادبادک‌هایی که / در آسمان کابل، هرات، مزار،
قندهار... پرواز می‌کنند، بگویید؛

از قول من / به کودکانی که / در کوچه‌های بغداد، بصره، الانبار... بازی می‌کنند،
بگویید؛

از قول من / به مادرانی که در نوار غزه / برای خرید نان به خیابان می‌روند، بگویید /
از قول من به تمام مردم خاور میانه / که در خیابان‌های تهران، دمشق، بیروت... /

قدم می‌زنند، بگویید / هرچه سریع‌تر / در نزدیک‌ترین پناه گاه، پناه بگیرند؛
آن‌ها / نزدیک‌ترین هدف‌ها / برای موشک‌هایی هستند / که از هر دوسو، شلیک
می‌شوند.^۱

شاید مسئله از آنجا آغاز شده باشد که زبان «درگیری» در مرزهای «خودی» قابلیت
انتقال مفهوم را از دست داده باشد و این ناکارآمدی در انتقال مفهوم، نه صرفاً در
شکل کلمات بلکه در درون مایه و هستی‌شناسی رازگان استخدام شده است که
زمینه‌ساز ایجاد مسئله گشته است.

ایران به زبان تاریخ سخن می‌گوید و ایالات متحده، درکی از مفهوم تاریخ ندارد؛
جمهوری اسلامی، ارزش‌های مستتر در دل سنت‌ها را زمینه‌ی هویتی خویش قرار
داده است و ایالات متحده اساساً در فضای جهان‌بینی مدرن، ادامه‌ی حیات
می‌دهد و البته که سنت و مدرنیسم زبان یک دیگر را نمی‌فهمند، آن‌چنان که از
زمان پیروزی انقلاب اسلامی و تغییر مفهومی در ساختار سیاسی ایران که نتیجتاً
تحول هویتی را نیز در پی داشته است؛ «مسئله» آغاز شده است.

۱- موسوی، حافظ؛ خرده و ریز خاطره‌ها و شعرهای خاور میانه، آهنگ دیگر، ۱۳۸۷

به نظر می‌رسد ورود به مسئله‌ی تحلیل علل و شرایط قرار گرفتن ایران و ایالات متحده در وضعیت «خصمانه» یا حداقل در شرایط «تعارض» از منظری سازه‌انگارانه به شکل بهتری صورت می‌پذیرد. از آنجا که سازه‌انگاری^۱ از آخرین مکانی است که جهت تحلیل روابط بین‌الملل طراحی شده است، مسئله‌ی هویت نقش محوری و اساسی در این تئوری برخوردار است. از این منظر منافع دولت‌ها صرفاً وجه مادی و عینی ندارد، بلکه نظام‌های معنایی در قالب هنجارها و ساختارهای اجتماعی نقش اساسی و بیشتری در تعریف منافع دولت‌ها دارند. از همین رو فاکتورهای فکری و هنجاری در محیط جهانی از اهمیت برخوردار می‌گردند.

توجه به نقش فاکتورهای فکری و هنجاری، دولت‌ها را به این باور رسانیده است که دولت قدرتمند، الزاماً دولتی نیست که از قدرت اقتصادی و نظامی برخوردار باشد، بلکه دولتی است که بتواند آن چنان فضای هنجاری را در جهان حاکم نماید که به راحتی به خلق رفتارهای مورد نظرش بپردازد. دولت‌ها، تلاش در راستای حرکت به سمت تسلط بر فضای هنجاری جهان را در سه سطح انجام می‌دهند؛ اول، از سوی نهادهای رسمی مثل رژیم‌های امنیتی؛ دوم، از سوی فرهنگ سیاسی جهانی مثل حکمت قانون، قواعد و هنجارها؛ و سوم، از سوی فاکتورهای انگاره‌ای، از جمله دوستی و دشمنی و هم چنین روابط سیاسی میان کشورها.

به همین دلیل باید گفت که نهادهای بین‌المللی و دولت‌ها به عنوان ناشرین هنجارها، از هر ابزاری جهت نورم‌سازی و اعمال قدرت استفاده می‌نمایند. مدیا دیپلماسی یا دیپلماسی رسانه‌ای از جمله‌ی این ابزارهاست که فرهنگ خلق شده توسط نهادهای هنجار ساز را به زمینه‌ای جهت تعارض، یا همکاری و یا تقسیم بازیگران به «خودی و دیگری» تبدیل می‌نماید. تفاوت در هویت که در

نتیجه‌ی علامت دادن، تفسیر کردن، پاسخ دادن و فرایند خلق معانی بین‌الاذهانی می‌باشد، مفهوم دوست و دشمن را در عرصه‌ی روابط بین‌الملل خلق می‌نماید. برای این اساس، تقابل، تعارض و دشمنی جمهوری اسلامی ایران و ایالات متحده آمریکا حاصل تفاوت و تقابل ایدئولوژیک، هستی‌شناسانه، هویتی و معرفتی بوده و در پی تبدیل تدریجی کشاکش‌ها به خصومت و در نتیجه‌ی انباشت لایه به لایه‌ی تنش‌های مداوم میان دو طرف، شکل گرفته و قوام یافته است و اکنون ادامه‌ی استقرار وضعیت خصمانه میان دو کشور، به مسئله‌ای «تاریخی شده» مبدل گشته است.

اکنون که بیش از یک صد و پنجاه سال از آغاز رابطه‌ی ایران و ایالات متحده می‌گذرد، در سطح افکار عمومی ایرانیان، خاطره‌ی کودتای ۲۸ مرداد، دخالت‌های پس از انقلاب، حمله‌ی ناکام مانده در طیس، کمک‌های نظامی به مخالفین ایران، تحریم و... جای‌گزین خاطره‌ی خوش سال‌های آغاز ارتباط و تلاش آمریکاییان در ساخت مدارس و توسعه‌ی فرهنگی ایران گشته است و در آن سو، از همکاری‌های یک ملت دوست، چیزی جز خاطره‌ی اشغال سفارت آمریکا و مفهومی جز محور شرارت برجای نمانده است. در کنار این، از همکاری‌های استراتژیک دو دولت متحد که یکی عنوان ژاندارمی آن یک را یدک می‌کشید و دیگری برای حفظ و بسط لیبرالیسم در منطقه‌ای که خطر فراگیری کمونیسم، منافع ایدئولوژیکش را تهدید می‌نمود؛ ایران را بهترین گزینه برای ایجاد سد در مقابل شوروی و دفاع از منافعش می‌دانست.

این‌ها به علاوه‌ی تغییر در گفتمان سیاست خارجی ایران، پس از انقلاب اسلامی و طرح اندیشه‌ی هویت بخشی به مسلمانان جهان، اسرائیل ستیزی و شی سلطه پذیری، در کنار تنش‌های به وجود آمده از صدر انقلاب میان ایران و ایالات متحده و عدم درک حساسیت‌های انقلابی ایران؛ ایالات متحده را بر آن داشته است که به تقابل با هویت‌خواهی ایرانیان و گسترش این فرهنگ برخیزد و آن گونه که از سازه‌انگاری آموختیم، فرهنگ، خود می‌تواند عامل همکاری یا تعارض گردد.

ایالات متحده علاوه بر تلاش برای جلوگیری از رشد قدرت‌های منطقه‌ای که هژمونی‌اش را به خطر می‌اندازند، در تمام سی و چند سال پس از پیروزی انقلاب اسلامی در تلاش بود، فضای هنجاری بین‌المللی را علیه ایران به کارگیرد تا بتواند با راحتی بیشتری اهداف خود را در قبال ایران رهگیری نماید.

مسئله‌ی اول آن که، تلاش مستمری است در عرصه‌ی بین‌المللی با استفاده از مدیا دیپلماسی و توتل به رسانه‌های فراگیر و قدرتمند از جمله CNN، FOX NEWS و سایر شبکه‌های ماهواره‌ای و اینترنتی، که به هدف تحقیر ارزشی ایران در سطح جهان و باوراندن این ایده به جهانیان که ایران تهدیدی بین‌المللی است، صورت پذیرفته است. ایران نیز در سالیان اخیر تلاش نموده است به جای آن که سوژه‌ی دائمی این جنگ رسانه‌ای باشد، با حضور در عرصه‌ی تقابلی و با تأسیس شبکه‌های انگلیسی PRESS TV، اسپانیولی HISPAN TV، عربی العالم و سحر، به جنگ آغاز شده توسط آمریکا پاسخ داده باشد.

دیگر مسئله آن که، تحریم‌های اقتصادی و غیر اقتصادی اعمال شده از سوی آمریکا دقیقاً ده روز پس از اشغال سفارت آمریکا آغاز و تاکنون در اشکال مختلف بروز یافته است؛ تلاش در جهت کاهش سطح نمایندگی‌های سیاسی ایران تا جلوگیری از عضویت در سازمان‌های بین‌المللی تا مسائل خردتری هم چون خودداری از اعطای ویزا، از جمله تحریم‌های غیر اقتصادی، علیه ایران بوده است.

از سوی دیگر تحریم‌های اقتصادی در سطوح مختلف که طی سی و چند سال اخیر علیه ایران اعمال شده است، با این حال به نظر می‌رسد، تحریم‌های اعمال شده توسط ایالات متحده از ابتدا با هدف حرکت به سمت تحریم‌های استراتژیک صورت پذیرفته است. این بدین معناست که هدف تحریم‌ها از مهار اقتصادی، به سمت مهار نظامی در حال توسعه است.

هدفمند شدن تحریم‌ها در راستای قطع ارتباط ایران با رژیم‌های بین‌المللی و ایزوله کردن اقتصاد ایران، از جمله قطع رابطه با سیستم مالی و پولی جهان با

تحریم بانک مرکزی و سایر بانک‌های ایران؛ رژیم تجارت بین‌المللی از جمله بازارهای بین‌المللی و تحریم خرید نفت ایران و حتی حرکت تحریم‌ها به سمت بریدن ایران از سیستم بین‌المللی حمل و نقل از جمله یاتا^۱ (انجمن بین‌المللی حمل و نقل هوایی) و آی‌مو^۲ (سازمان بین‌المللی دریانوردی)، همگی تلاش‌هایی است در جهت این که در صورت حمله نظامی به ایران، عواقب اقتصادی این حمله، کم‌ترین تأثیر را در ساختارهای اقتصادی بین‌المللی داشته باشد.

لازم به تأکید است به لحاظ سیاسی و دیپلماتیک، تصمیم‌گیران جمهوری اسلامی باید حداقل تلاش در جهت ناکام گذاشتن آمریکا در تحقق اهداف خود در تحریم‌های استراتژیک را انجام داده و از قرار گرفتن ایران در وضعیت مورد خواست ایالات متحده پرهیز نمایند؛ اما این مسئله نباید ما را از تدوین استراتژی لازم در شرایط بروز برخورد بزرگ، غافل نماید.

با این شرایط، نویسندگان این کتاب با آگاهی از اولویت تلاش‌های دیپلماتیک بر حرکت در فضای نظامی معتقدند با توجه به خروج جنگ از حالت کلاسیک و در نتیجه ناکارآمدی دفاع کلاسیک باید با استراتژی اندیشی و سناریو نویسی بر اساس شرایط حال حاضر جنگ؛ در وضعیت تهدید، امکان پیش گرفتن استراتژی جدید جنگی را برای ایران فراهم نمایند. باور نویسندگان این کتاب بر این است که جنگ احتمالی ایران و ایالات متحده، اولین نمونه واقعی از جنگ‌های پست مدرن خواهد بود. بر همین اساس شیوه‌ی مواجهه و تقابل با آن نیز باید شیوه‌ی متفاوتی از جنگ‌های پیشین باشد.

با این حال ۱۸ راهکار پیشنهادی این کتاب برای نیروهای نظامی و تصمیم‌گیران سیاسی ایران، مبتنی بر مطالعه تجربیات جنگ‌های گذشته و تحلیل و پیش بینی احتمالات جنگ پیش رو، می‌تواند پیش در آمدی بر سناریو نویسی برای

1. IATA (International Air Transport Association)

2. MO (International Maritime Organization)

جنگ احتمالی باشد؛ البته این بدان معنا نیست که این کتاب ادعای پوشش صد درصدی و تام و تمام شیوهی تقابل ایران در وضع احتمالی را دارد؛ بلکه راهی است که مطالعه و پژوهش در امور نظامی را با رویکردی علمی و تحقیقی آغاز نموده و محققین و پژوهشگران را به کوشش فکری در راستای تقویت پشتوانه‌ی تئوریک اقدامات و تصمیمات مسئولان کشور دعوت نماید.^۱

در پایان این مقدمه لازم است از اساتید بزرگواری که با راهنمایی‌ها و جهت‌دهی‌های خود به افزایش سطح علمی کتاب کمک نموده‌اند تقدیر فراوان شود. بی‌تردید محبت‌های بی‌شائبه حضرات آقایان دکتر علیرضا ازغندی، دکتر کیهان برزگر، دکتر مجید توسلی رکن آبادی، دکتر ابوزرفتاحی زاده و سرهنگ رضا محمودی برای نویسندگان این کتاب مایه‌ی مباهات و غرور بوده است.

۱- لازم به توضیح است مطالب مرتبط با سازه‌انگاری از منابع زیر استخراج شده است:

۱. حمیرا مشیرزاده، تحول در نظریه‌های روابط بین‌الملل، تهران: انتشارات سمت، ۱۳۸۵.

2-Alexander Wendt, Social Theory of International Politics (Cambridge: Cambridge University Press: 1999
3- A. Wendt, "constructing international politics" international security, vol 20, no 1, 1995